

„Bioetyka – prawa człowieka a zdrowie” LISTA TEMATÓW PRAC KONKURSOWYCH

UWAGA: Poniższe cytaty i twierdzenia należy traktować jako inspirację dla prac konkursowych. Nie trzeba ich umieszczać w całości lub w części na plakatach.

Temat 1. – MEDYCYNĄ A GODNOŚĆ I PRAWA CZŁOWIEKA

„...rozwój naukowy i techniczny przynosi...ludzkości wielkie korzyści, prowadząc, między innymi, do wydłużenia średniej długości życia i poprawy jakości życia...rozwój ten zawsze powinien zmierzać do promowania dobra jednostek, rodzin, grup lub społeczności oraz ludzkości jako całości i opierać się na uznaniu godności osoby ludzkiej oraz powszechnym poszanowaniu i przestrzeganiu praw człowieka i jego podstawowych wolności”. „Interesy i dobro jednostki powinny być stawiane ponad wyłącznym interesem nauki lub społeczeństwa”.

[Fragment preambuły i art. 3. Powszechnej Deklaracji UNESCO w sprawie Bioetyki i Praw Człowieka, 2005]

Temat 2. – RÓWNOŚĆ, SPRAWIEDLIWOŚĆ I ZAKAZ DYSKRYMINACJI

„Należy szanować podstawową równość wszystkich istot ludzkich w odniesieniu do ich godności i praw, aby zapewnić im równe i sprawiedliwe traktowanie”. „Nie wolno dyskryminować ani piętnować żadnych osób bądź grup z jakiegokolwiek powodu, naruszając w ten sposób ludzką godność, prawa człowieka i jego podstawowe swobody”.

[Art. 10 & 11 Powszechnej Deklaracji UNESCO w sprawie Bioetyki i Praw Człowieka, 2005]

Temat 3. – OCHRONA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

„Należy we właściwy sposób uwzględnić wpływ nauk biologicznych na przyszłe pokolenia, w tym na ich strukturę genetyczną”.

[Art. 16 Powszechnej Deklaracji UNESCO w sprawie Bioetyki i Praw Człowieka, 2005]

Temat 4. – AUTONOMIA I PRAWO PACJENTA DO UDZIELENIA ZGODY

„Należy szanować autonomię osób w podejmowaniu decyzji, uwzględniając odpowiedzialność osób za własne decyzje oraz szacunek dla autonomii innych”. „Jakakolwiek interwencja profilaktyczna, diagnostyczna i terapeutyczna może być podjęta wyłącznie po uzyskaniu uprzedniej, dobrowolnej i świadomej zgody osoby, której ma dotyczyć...”

[Art. 5 i 6 Powszechnej Deklaracji UNESCO w sprawie Bioetyki i Praw Człowieka, 2005]

Temat 5. - PRAWO PACJENTA DO OCHRONY ZDROWIA

Prawie wszyscy Polacy są objęci ubezpieczeniem zdrowotnym. Nie ma jednak w Polsce dziedziny medycyny, w której nie odnotowano by kolejek do lekarzy. Średni czas oczekiwania na wizytę lub zabieg wynosi 3 miesiące, ale np. do endokrynologa albo ortodonta czeka się prawie 10 miesięcy, a do kardiologa ok. 6 miesięcy.

[na podstawie raportu Fundacji Watch Health Care, 2016]

Temat 6. - DOSTĘP DO OPIEKI PIELĘGNIARSKIEJ

W Unii Europejskiej na tysiąc pacjentów przypada około 10 pielęgniarek, w Polsce około 5. Średnia wieku pielęgniarek w Polsce to 48 lat. Pielęgniarek i położnych przed 35 rokiem życia jest zaledwie 4,19%. Szacuje się, że za niespełna 5 lat Polacy zostaną pozbawieni profesjonalnej opieki pielęgniarskiej i położniczej.

[na podstawie raportu Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych, 2015]

Temat 7. – ZDROWIE A STYL ŻYCIA

Zdrowie człowieka zależy od wielu powiązanych ze sobą czynników, wśród których wyróżnia się cztery grupy: (1) styl życia (ok. 50% „udziału”); (2) środowisko życia (ok 20%), w tym środowisko fizyczne (naturalne oraz stworzone przez człowieka), społeczne, pracy, nauki; (3) czynniki genetyczne (ok. 20%); (4) działania opieki zdrowotnej (ok. 10%).

[Narodowy Program Zdrowia, Ministerstwo Zdrowia RP]

Temat 8. - NADWAGA I OTYŁOŚĆ A ZDROWIE

Szacuje się, że 30-80% mieszkańców większości krajów europejskich ma nadwagę. W Polsce problem ten dotyczy ponad 60% mężczyzn i 45% kobiet. Nadwaga i otyłość mają katastrofalne konsekwencje zdrowotne i społeczne. Tylko w Europie nadmierna masa ciała stanowi przyczynę jednego miliona zgonów rocznie. Koszty leczenia chorób spowodowanych otyłością u osób dorosłych pochłaniają w Europie aż 6% wszystkich wydatków na zdrowie.

[na podstawie danych Światowej Organizacji Zdrowia oraz Ministerstwa Zdrowia RP]

Temat 9. – GŁÓD JAKO GLOBALNY PROBLEM ZDROWOTNY

Z powodu chronicznego niedożywienia cierpi na całym świecie 795 mln ludzi. Głód zabija każdego dnia 17 tysięcy dzieci. Problem ten dotyczy przede wszystkim krajów rozwijających się. Zdaniem ekspertów międzynarodowych, likwidacja głodu na świecie do 2030 roku jest możliwa, pod warunkiem, że w krajach tych przeprowadzone zostaną radykalne zmiany w zakresie produkcji i konsumpcji żywności oraz reformy socjalne. Koszt niezbędnych inwestycji to wydatek ok. 267 miliardów dolarów rocznie – zaledwie 160 dolarów w przeliczeniu na jedną osobę doświadczającą skrajnego głodu.

[na podstawie raportu Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), 2015]

Temat 10. – NARKOTYKI A ŻYCIE I ZDROWIE

W 2008 roku 244 osoby zmarły w Polsce na skutek przedawkowania narkotyków. Najmłodsza ofiara przedawkowania miała 15 lat.

[na podstawie statystyk Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii]

Temat 11. – MITY I FAKTY O HIV/AIDS

Wirusem HIV zakażają się przede wszystkim osoby młode. W Polsce 7% wszystkich zakażeń wykrywa się u osób poniżej 20 roku życia, a 46% – u osób w wieku 20-29 lat. Zakażenie HIV może przez wiele lat nie powodować żadnych objawów. Jedynym sposobem na sprawdzenie, czy jest się zakażonym, jest wykonanie testu na HIV. Testy można wykonać bez skierowania, bezpłatnie i anonimowo w *Punktach Konsultacyjno-Diagnostycznych w całym kraju*.

[Ministerstwo Zdrowia RP]

Temat 12. - DEFICYT ORGANÓW DO PRZESZCZEPÓW

Według polskiego prawa, każda osoba zmarła jest potencjalnym dawcą tkanek i narządów do przeszczepienia, jeżeli za życia nie zgłosiła sprzeciwu w przewidzianej przez prawo formie. W 2015 r. wykonano w Polsce 958 przeszczepów nerek pobranych ze zwłok, a i tak w dniu 31 grudnia 2015 r. na Krajowej Liście Oczekujących zarejestrowanych było 935 pacjentów czekających na nową nerkę.

[na podstawie statystyk Centrum Organizacyjno-Koordynacyjnego ds. Transplantacji „Poltransplant”]